

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

J. KEUNING — CULEMBORG

God heeft naar ons omgezien

Ik heb onder hen gezocht
naar iemand,
die een muur zou kunnen
optrekken en voor mijn
aangezicht op de bres zou
kunnen staan
ten behoeve van het land,
zodat ik het niet zou
verwoesten,
maar ik heb hem niet
gevonden.

Ezech. 22 : 30

Het gaat in de bijbel blijkbaar niet om een heil, dat geen enkel aanrakingsvlak heeft met het heel tastbare ongeluk van gewone mensen. Want God is intens bezorgd over het lot van een stad (Jeruzalem), die belegerd wordt door een overmachtige vijand. En straks gaat het gebeuren: er wordt een bres in de muur geslagen, de stoot-troepen dringen binnen en richten een afschuwelijke slachting aan, waarin jong en oud, man en vrouw over de kling gejaagd wordt. En dan wordt tenslotte de brand erin gestoken. Wat overblijft is een rokende, stinkende puinhoop. Dát wil God voorkomen. Daar- tegen wil God iets ondernemen. Tegen die tastbare dingen die ons mensen-leven bedreigen, het laaiende vuur, het flitsende zwaard, moordzucht, wreedheid, niets-ontziende overmacht. Tegen al die dingen, die elk moment ons leven kunnen overrompelen en aan flarden scheuren.

Toch is daarmee niet alles gezegd. Want achter die bedreigingen zat toen, in het geval Jeruzalem, nog iets anders. Achter die aanstormende legers stond Hij immers, Jahwe. Hij kon de wan-

toestanden die in de stad heersten niet langer verdragen. En Hij was het dan ook die de vijandelijke legers op de stad deed afstormen. En wat Hem had kunnen keren, dat waren dan ook geen bouwvakkers, die snel een nieuwe verdedigingsmuur konde oprichten. Dat was ook geen verse divisie soldaten die het gat in de muur kon afgrendelen. Dat was heel iets anders.

Het is niet toevallig dat vlak vóór vers 30 de profeten op de korrel worden genomen. Alle rangen en standen in Jeruzalem waren het spoor bijster. En dat was erg genoeg. Maar dat er geen echte profeet meer was, dat was het allerergste. Want dat was Jeruzalems laatste kans: een profeet die de mensen laat zien, hoe God over hun leven denkt. Die ze tot omkeer brengt. Als dát gebeurt, dan is de bres gedicht. Dan kan God van zijn voornemen om de stad te verwoesten afzien. Dan zal het vrede zijn.

Maar er is geen profeet. Ja, er zijn genoeg valse profeten, die zeggen: mensen, er is niets aan de hand; heus, God is met ons en Hij zal de vijand wel buiten de deur houden. Maar van die profeten zegt God dan ook (hfst. 13): Als vossen in bouwvallen zijn uw profeten, Israël. Gij zijt niet op de bressen gaan staan en ge hebt geen muur opgetrokken om het huis Israëls, opdat het op de dag des Heren zou kunnen standhouden in de strijd.

Een valse profeet, dat is: een gat in de muur. Nu gaat God alles omverstoren. Want er is niemand die zich werkelijk naar Hem toekeert. Daarom heeft God gezocht naar een echte profeet. Eén profeet, die zou het volk kunnen meenemen naar God toe. Eén profeet die in de bres springt, door te profeteren.

En ook dat is niet alles. Een profeet die anderen tot bekering brengt, — dat is toch zeker iemand die zelf leeft naar God toegewend. Die zelf rechtvaardig is. En al lukt het hem dan ook niet, ook maar iemand met zich mee te krijgen, — hij zelf zou toch in elk geval aan Gods bedoeling beantwoorden. Eén voor allen. Eén in de plaats van allen. Een plaatsvervanger.

Als God maar zó iemand vinden kon. Een profeet, die dan misschien wel niemand tot omkeer zou kunnen bewegen, maar die in elk geval zelf een man naar Gods hart zou zijn. Naar hem heeft God gezocht: zwerft rond door de straten van Jeruzalem, ziet toch en speurt na, zoekt op zijn pleinen, of ge iemand vindt, of er één is die recht doet, die oprechtheid betracht dan zal ik Jeruzalem vergeven (5 : 1).

God heeft gezocht. Want Hij wilde niet dat ze zouden oogsten wat ze zelf gezaaid hadden. Hij wilde per se niet dat ze hun verdiende loon kregen. God heeft gezocht. Maar niemand gevonden.

En toen was het dus afgelopen. Toen bleef de bres open. En de vijand stormde binnen. Toen kwam de nacht van de verwoesting en van de ballingschap.

Ja, en zelfs dan is God nog niet aan het eind. Want toen God niemand vond, vóór de val van Jeruzalem niet en ná de ballingschap ook niet, toen alles wat God aan Israël deed op niets uitliep, toen is God zelf op de bres gesprongen.

Want toen kwam Jezus en in Hem kwam God zelf. En toen zijn mensen tot hun uiterste daad van afweer tegen God gekomen. Ze hebben God, die voor hen op de bres wilde staan, ze hebben Jezus als de grootste bedreiging van zich weggeslagen. Ze hebben God in Jezus de grond in gestampt.

En dan gebeurt juist het wonder. Dat wat wij, mensen, ten kwade hebben gedacht, dat, zelfs dát denkt God nog ten goede. Om het met de woorden van Jasaja te zeggen: door zijn striemen — de striemen die wij Hem toebrach-

ten — zijn wij genezen. Juist voor die mensen die niets met Hem te maken willen hebben gaat God in de bres staan.

Jezus stond voor ons op de bres. Eén voor allen. Deze Jezus — zegt Petrus later, na de uitstorting van de Heilige Geest — deze Jezus hebben jullie gedood. Maar God heeft Hem opgewekt. En God heeft Hem in de eerste plaats tot jullie gezonden, om jullie te zegenen.

Het is niet te geloven. Maar dat ongelooflijke mag je nu juist geloven. En zo krijgt God ons dan eindelijk, eindelijk, tóch achter zich aan.

Jullie weten toch wel, zegt diezelfde Petrus, jullie weten toch wel wat Mozes eens gezegd heeft: De Here God zal u een profeet doen opstaan uit uw broeders, naar Hem zult ge horen in alles wat Hij tot u spreken zal.

Eindelijk een echte profeet. Naar wie jullie luisteren zullen. Waarom? Omdat Hij op jullie plaats ging staan. Omdat Hij tegen alles, tegen alles in, voor jullie in de bres gesprongen is. Omdat God zo onmogelijk ver gaat. Dat je wel horen moet. Want God gaat immers zo onmogelijk ver om jullie te zegenen. Daarin, dat een ieder van jullie zich gaat omkeren van zijn boosheden (Hand. 3 : 26).

De bres is dicht. Babel krijgt geen kans meer. En de vermindering niet. En het vuur niet en het zwaard niet. En de dood ook niet. Want was ons werkelijk de dood aandoet, dat heeft God zijn macht ontnomen. Hij heeft onze haat overwonnen door zijn ver-gaande liefde. Hij heeft ons op onze vlucht van Hem weg achterhaald door de overmacht van zijn geduld.

Het is eigenlijk niet goed te begrijpen. Het is helemaal niet te begrijpen. Maar in heel die lange geschiedenis, die is uitgelopen op Jezus, wordt er toch iets van zichtbaar. Wordt God zichtbaar.

Want wij waren nergens meer. Echt: nergens meer. Maar God heeft naar ons omgezien. En hoe!

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

Een veelbewogen week

Een veelbewogen week

Een week uit het leven van Nederland — zo zou ik de vorige week willen typeren. Een dubbele gijzelingsactie van enkele Ambonezen, verkiezing van de leden van de Tweede Kamer en, als week-einde, het begin van de Pinkstervakantie. Alle „kleinere” drama's en vreugden laat ik terzijde — hoe ingrijpend ze ook waren voor het levenspatroon van de enkeling. Evenmin vergeet ik dat Nederland op de wereldkaart nauwelijks meer is dan een speldeknoop: het wekelijks wel en wee van een klein land kan illustratief zijn voor de hele wereld. Hoeveel is één mensenleven waard? Wat betekent één naam? De wereldbevolking wordt geteld in miljarden — het raakt ons nauwelijks. Maar het lot van ruim 150 gegijzelden en de namen van 150 Kamerleden houden ons meer dan één week intensief bezig. Op eens komen ze uit de anonymiteit, de naam-loosheid van de massa. Zij het dat de vakantieplannen van miljoenen Nederlanders er ongestoord om doorgaan. Ook dat is illustratief.

Gijzeling

De stichting „Door de eeuwen trouw” en de idealen die zij voorstaat, ontmoet bij het Nederlands Dagblad zeker sympathie. Toch schrijft ook deze krant onder de kop „Gruweldaad”: „Opnieuw hebben enkele groepen onverlaten het volk van Nederland geconfronteerd met het probleem van de Zuidmolukse minderheid in haar midden.” Deze zin — het hele artikel trouwens — verradt dat men duidelijk afstand neemt van deze actie, maar tegelijkertijd erkent dat er een probleem is. Een probleem niet alleen vanwege de aanwezigheid van een Zuidmolukse minderheid. Want „wij weten dat het geen Nederlandse gastvrijheid is geweest, die hen hierheen gehaald heeft. Maar alle onrecht uit het verleden geeft geen vrijbrief voor deze terreur, die het samenleven onmogelijk maakt.” Onrecht uit het verleden — hun aangedaan. Onrecht in het heden — door hen gepleegd. En onzekerheid voor de toekomst: na afloop van de gijzelingsactie, zal volgens een woordvoerder van de regering, het probleem van de aanwezigheid van de hele Zuidmolukse gemeenschap in Neder-

Kerkelijk Leven

land opnieuw moeten worden bezien. Zonder nadere toevoeging kan dit als een dreiging worden verstaan en opgevat, een vorm van pressie. Tragisch is dat onrecht met onrecht bestreden wordt, als een repeterende breuk. Alle partijen willen vrede. Je zou zeggen: dan is er niets aan de hand en zijn de problemen snel opgelost. Maar ook dit stukje samenleving demonstreert hoe onmachtig men is vrede en recht metterdaad te verwezenlijken. Wat de een als recht, als rechtmatige handeling ziet, is in de ogen van de ander een gruweldaad — terecht overigens. Maar wie zal het de Zuidmolukkers kwalijk nemen als zij aandacht eisen voor hun problemen en verlangens? Als zij een eigen vrijheid opeisen in hun eigen vaderland, d.i. in de Molukken? Toch moet een krant, die hun idealen heel wel begrijpt, constateren: „de resultaten die zij verlangen, liggen... niet binnen handbereik.” En dat is dan nog heel zacht gezegd. Eén ding is duidelijk: de onmacht om recht, vrijheid en vrede te verwezenlijken. Zolang die onmacht voortduurt zal de een recht noemen wat de ander als onrecht kwalificeert. Zelfs de meest kostbare geestelijke waarden hebben geen duidelijke omlijning meer. Men verstaat elkaars woorden niet meer.

Verkiezingen

Soortgelijke zaken zijn aan de orde als het om de verkiezingen gaat. Als vanouds hebben de partijen weer tegen elkaar opgeboden. De een wist nog meer te beloven dan de ander. Het was een duidelijke zaak: ieder beoogde, zo te horen, ons geestelijk en lichamelijk welzijn — tot en met de communisten toe. Waarheid, recht, vrede, welvaart, een heilzame samenleving, vrijheid en zoveel meer staan in elk programma. Dat desondanks een klein groepje Zuidmolukkers de stemming bij het stemmen bedierf, kon bederven, was waar maar het werd niet in mindering gebracht op wat het nederlandse

Pastorale notities

De Geest spreekt niet uit zichzelf

Opmerkelijk, dat Jezus van de komende en nu gekomen Geest gezegd heeft: Hij zal niet uit zichzelf spreken. Van valse profeten wordt in de bijbel gezegd, dat zij „uit hun eigen hart” profeteerden. Zij zochten daarin hun eigen eer. Zij verhieven zich op hun eigen inzicht. Maar een ware profeet is een door God gezondene en geeft de woorden van God door. Zo heeft Jezus als de grote profeet de leer van God betuigd. Johannes zegt in zijn Evangelie: „Niemand heeft ooit God gezien: de eniggeborene van de Vader, die heeft Hem ons verklaard”. Daarom heeft Jezus ook zo scherp de Joden veroordeeld, die Hem zochten te doden, omdat Hij de waarheid sprak: „Gij wilt Mij doden, een mens die u de waarheid gezegd heeft, welke ik van God geleerd heb. Dat heeft Abraham niet gedaan”. Ik doe en spreek niet uit mijzelf! — zei Jezus. Ik doe de werken Gods. Ik spreek gelijk de Vader mij geleerd heeft. Op dezelfde manier sprak de Heer ook van de Trooster, die na Hem komen zou: „Hij zal niet uit zichzelf spreken”. Maar al wat Hij als de Geest van de Vader, dat is ook als Geest van Christus,

gehoord heeft, dat zal Hij spreken. Niemand kan ons iets van God en van zijn werken in schepping en herschepping vertellen, tenzij de Geest het hem heeft geopenbaard en voorgezegd. In dat opzicht kan men niet van een natuurlijke Godskennis spreken. De Geest zal altijd weer ons verduisterd verstand en ons verdorven hart moeten verlichten en vernieuwen, zullen we met kennis van zaken kunnen zeggen, wie de HERE God is en hoe Hij van ons gediend wil wezen. De Geest — zegt Paulus — onderzoekt alle dingen, ook die diepten Gods. En hij stelt de vraag: „Wie toch onder de mensen weet wat in de mens is, dan de geest van de mens die in hem is? Zo weet ook niemand, wat in God is, dan de Geest van God”. Daarom zijn ons door de Geest zulke heerlijke dingen geopenbaard. Heel de van Gods Geest doorademde Schrift, al de door de heilige Geest geïnspireerde bijbelboeken, het ganse rijke Evangelie van Genesis af tot Openbaring toe, is het getuigenis van de heilige Geest, het volle Woord van God, dat dient om te onderichten in de waarheid en dwalingen te weerleggen, om de zeden te verbeteren en de mensen op te voeden tot een rechtschapen leven, zodat de man Gods voor zijn taak berekend is en toegerust voor elk goed werk.

B. Telder, Bilthoven

Ware woorden

De spraakverwarring, vermeld in Gen. 11, reikt kennelijk verder dan alleen maar het een andere taal spreken. Zij krijgt een diepere dimensie als we er op letten dat binnen het ene of het andere Babel, dat van Genesis, Nebukadnezar of Openbaringen, zelfs de mensen van een en dezelfde taal elkaar niet verstaan. Is Jeruzalem vredes-burcht, Babel is de stad waar je je verschanst tegen je vijanden met een toren als laatste bolwerk. Kan het Jeruzalem dat God voor ogen staat een open stad zijn (Zach. 2:1-5), binnen de muren van Babel voeren angst en vrees de scepter — wantrouwen (tussen Oost en West) dat zich vanzelf, en uit naam van de vrede, omzet in bewapeningswedloop, terreur, tyrannie, gewelddadigheid. Men tast en zoekt wanhopig naar vrijheid, vrede en recht. Maar om dat te bereiken bedient men zich noodgedwongen van slavernij, oolog en onrecht. De woorden dekken metterdaad hun inhoud niet meer. Terecht zou je de Pinksterdag van Hand. 2 het begin van het einde der spraakverwarring kunnen noemen. Niet (alleen) dat er (tijdelijk) een taalbarrière wegvalt. Maar meer nog omdat de volk in het vooruitzicht werd gesteld. En dat in de verkiezingsstrijd (! waar blijft de vrede) af en toe op zeer onbehoorlijke wijze personen in plaats van programma's werden aangevallen, moeten we gemakshalve ook maar even vergeten. Opvallend is dat, hoe je je ook keerde of wendde, je overal dezelfde woorden hoorde gebruiken. De liberaal spreekt van vrijheid, de communist niet minder. Arbeidsvrede schijnt ieders doel te zijn. Een menswaardige samenleving is wat ieder zegt voor te staan. En welvaart (dat het u wel gaat) is wel het minste dat elk heeft te bieden. Je zou zeggen: met zoveel eensgezindheid in bewoordingen zullen alle problemen snel zijn opgelost en behoeft een kabinetsformatie nauwelijks langer dan een paar dagen te duren. Maar de les van het verleden is: een nare politieke touwtrekkerij. Onder de pressie van het recht van de sterkste. En alles uit naam van ons veelgeprezen democratisch bestel. Zelfs het woord democratie schijnt voor meer dan een uitleg vatbaar te zijn. Waarbij we niet eens zo ver als achter het ijzeren gordijn behoeven te gaan. Ook hier hebben geestelijke waarden geen duidelijke omlijning meer. Men verstaat elkaars woorden niet meer.

De spraakverwarring, vermeld in Gen. 11, reikt kennelijk verder dan alleen maar het een andere taal spreken. Zij krijgt een diepere dimensie als we er op letten dat binnen het ene of het andere Babel, dat van Genesis, Nebukadnezar of Openbaringen, zelfs de mensen van een en dezelfde taal elkaar niet verstaan. Is Jeruzalem vredes-burcht, Babel is de stad waar je je verschanst tegen je vijanden met een toren als laatste bolwerk. Kan het Jeruzalem dat God voor ogen staat een open stad zijn (Zach. 2:1-5), binnen de muren van Babel voeren angst en vrees de scepter — wantrouwen (tussen Oost en West) dat zich vanzelf, en uit naam van de vrede, omzet in bewapeningswedloop, terreur, tyrannie, gewelddadigheid. Men tast en zoekt wanhopig naar vrijheid, vrede en recht. Maar om dat te bereiken bedient men zich noodgedwongen van slavernij, oolog en onrecht. De woorden dekken metterdaad hun inhoud niet meer. Terecht zou je de Pinksterdag van Hand. 2 het begin van het einde der spraakverwarring kunnen noemen. Niet (alleen) dat er (tijdelijk) een taalbarrière wegvalt. Maar meer nog omdat de

sprekers hetzelfde zeggen en de hoorders hetzelfde horen! Het concentratiepunt is: men hoort en spreekt van de grote werken Gods.

Het begin van het einde der spraakverwarring — waar blijft dan het vervolg? Begin en vervolg en einde zijn Gods grote daden — in zekere zin zoeken wij ons heil in de theocratie. Als burgers van dat rijk leren we omlijnd wat echt recht is, en echte vrijheid en wat ons tot vrede dient.

In het handboek van dit gemeenbest, dit verenigd koninkrijk le-

zen we af wat onze Koning voor ogen staat. Hoe meer we ons daarin verdiepen, hoe meer we ons Gods ene taal eigen maken. Ook — er ligt wéér een nummer van „Saamhorig” op mijn tafel — op het kerkelijk erf. Laten we, zonder onszelf lijdelijk buiten spel te zetten, uitzien naar het vervolg van „Gods grote daden”. Het einde zal de hemel op aarde zijn. En in plaats van spraakverwarring een onmiddellijk inzicht: kennen ten volle, zoals wij zelf gekend zijn. U weet wel: uit het hoofdstuk der echte liefde — 1 Cor. 13:12.

W. G. RIETKERK — ECK EN WIEL

De greep naar de spiegel

Nu kom ik dan tenslotte tot het derde en laatste punt van mijn betoog en niet het onbelangrijkste: ik wilde terug naar onszelf — naar ons als christenen en gemeenten hier en nu in 1977. Als het waar is dat dit de situatie is van 1977, zoals ik die in zijn algemeenheid met hulp van de drie stappen schilderde, komt dan niet de vraag pas ten volle op ons af: welke spiegel houden wij de mens uit de 20e eeuw voor? Hoe staan wij hierin? Weerspiegelen onze ogen en onze woorden hetzelfde als Christus' ogen en Christus' woorden deden?

Onze ogen zijn spiegels. Of we het willen of niet, onze woorden precies zo. Nog steeds heb ik een redevoering in gedachten die de voorzitter van de Leidse universiteitsraad Dr Couprie twee jaar geleden hield en waarin hij zei: „ik stam uit een orthodox christelijk, gereformeerd, kleinburgerlijk milieu. Vanaf ongeveer mijn twintigste was ik bezig mij aan de verstikkende invloed van de kerk te onttrekken. Het stadium waarin ik destijds verkeerde was dat van machteloze woede tegen alle mij door het geloof opgedrongen gevoelens. Generaties van mensen en ook ik-zelf hebben hun leven gebouwd op de leer dat de mens in zonden ontvangen en geboren is, niet in staat tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, ja dat hij een wegwerpelijk vod is...”

Het is deze systematische en consequente zelfvernedering, waar ik tegen op kwam.”

Dr Couprie heeft in de spiegel van de gemeente en van de christenen blijkbaar alleen zichzelf gezien als wegwerpelijk vod — als nietswaardig mens — als een niemand. Als onze ogen en woorden dat spiegelen dan krijgen wij die reacties waar Couprie — die nu atheïst is — er één van is. Maar de ogen van Jezus hebben iets anders weerspiegeld. Die lieten aan Zacheus zien dat ook hij — de oplichter en afperser — een uniek en eindeloos waardevol mens was. Die lieten aan de Samaritaanse vrouw zien dat zij haar leven niet moest vergooien, omdat het daar te kostbaar voor was. Er is niemand in Jezus' omgeving geweest of hij heeft het gevoel gekregen dat hij in Jezus' ogen iemand was die het waard is om bemind te worden. Dat wonder is alleen des te groter als wij ons realiseren dat Hij tegelijkertijd de Kenner was van de harten en wist hoeveel vuil en slechtheid en gebrokenheid Zacheus in de vernieling gebracht en de Samaritaanse vrouw tot een outcast gemaakt had. Ralf Luther heeft eens gezegd: we moeten niet de modder liefhebben waarin de parel ligt, maar de parel die in de modder ligt.

Die parel dat is het feit dat ieder mens als uniek schepsel door God naar Zijn beeld geschapen is, of hij het weet of niet. Christus is gekomen om die parel weer op te delven. Dat is de grondlijn van de bijbel. Daarop alléén laat zich een psychologie bouwen die ieder mens besef geeft van zijn hoge waarde en unieke identiteit. Het is jammer dat de R.K. Utrechtse psychiater Terruwe dat te veel uitbouwt in de richting: „Alle mensen werden Brüder.” Dat ligt trouwens meer in de lijn van het Oosters denken. Toch is haar nadruk op bevestiging evangelisch: ja, zo zou het moeten zijn, dat ieder mens die bij ons verkeerde — onze eigen kinderen — en de burens, allen — het gevoel kregen: hier is nu eindelijk de plaats waar ik geheel mij-zelf zijn mag, omdat ik in mijn kern wordt aanvaard en bemind. Dat betekent niet dat woorden als bekering en wedergeboorte dus uit het woordenboek

moeten verdwijnen. Maar geboren kan iemand alleen worden als hij eerst in liefde ontvangen is — niet dan na een liefdevolle conceptie — en bekeren doet iemand zich pas net als de verloren zoon als hij eerst de liefde van zijn Vader heeft voelen trekken.

Parels zitten ingeklemd in oesters, die hun kaken streng opeengeklemd houden! Dan moet er een breekijzer aan te pas komen. Misschien is Couprie bang geworden voor het breekijzer omdat het de parel beschadigde. Dat breekijzer kan dan ook nooit door Christus zelf gehanteerd zijn, want Hij beschadigt ze niet, maar haalt de parel er juist in al zijn schoonheid uit. Alleen in Christus hebben wij een fundament om ons-zelf te worden. Om te worden wie wij zijn, verzoend met God en medemens. Ja, ons wordt zelfs in het vooruitzicht gesteld: de witte steen met een naam erop die niemand weet, dan die hen ontvangt (Op. 2:17). Dat is het mooiste beeld van een unieke identiteit wat maar denkbaar is.

Het Evangelie moet vandaag meer dan tevoren verkondigd worden in antropologische categorieën. Stond in de Reformatie-tijd de rechtvaardiging door het geloof centraal, vandaag is er alleen aandacht voor de heiligmaking. Wat doe je er mee met het geloof? Geeft het een basis op grond waarvan mensen anders worden om op grond daarvan de samenleving te veranderen: of betere levensomstandigheden te scheppen — en vooral ook: berooft het geloof mij van mijn uniciteit of voert het mij er juist naar toe? Moet ik mijzelf verliezen of winnen. Hier liggen de moeilijkste vragen. En psychologisch gezien zijn het niet zozeer vragen rondom Rom. 5 als wel rondom Rom. 6.

Daar in Rom. 6 klopt ook het hart van ons christen-zijn in het met Christus gekruisigd en opgestaan zijn. Betekent dat verlies van je persoonlijkheid? Omdat die gekruisigd moet worden...

Sommige overgeestelijke christenen, vooral in de Pinksterbeweging, schynen dat te suggereren — maar dat zou in modern gewaad hetzelfde breekijzer zijn als in ouderwets gewaad het breekijzer waar- onder Couprie geleden heeft.

Toch moet mijn leven door een tunnel — toch moet het door de nauwe poort — toch is meer dan ooit wedergeboorte nodig.

Alleen: die tunnel bestaat niet uit een negatie van mijn door God geschapen persoonlijkheid — maar uit een operatie.

Wedergeboorte is geen negatie — maar een operatie van onze persoonlijkheid, een operatie, die ons uit het centrum van het universum waarin wij ons-zelf hebben gemanoeuvred terug brengt in het gelid, in afhankelijkheid en dienst, en alleen daar als planeet rond God en Zijn Rijk als de zon kan ons leven en onze persoonlijkheid zich pas recht ontplooien. Kunnen we worden wie we zijn.

Die 4e revolutie die wens ik de moderne mens toe — die 4e revolutie moet opnieuw een aanslag doen op het humanisme van de West-europese mens, die zichzelf in het centrum zag staan. Je zou haast zeggen moeten wij hem na die drie schokken, die drie dreunen, die hem tenslotte op die mens doen gelijken als wij zien op de compositie in Mechelen. Moeten wij hem na die drie dreunen nog een vierde toewensen?

Ik denk het wel — want vergis u niet — ook al is dan in veel gevallen het fiere humanisme van „de mens als eik in 't centrum van de kosmos” teruggebracht tot het aarzelende, onzekere humanisme van „de mens als eikel aan de rand” nog in geboorte, nog steeds is de mens zelf centraal, ook al is zijn zelf-image aangetast, nog steeds is de richting verkeerd, nog steeds is hij God verloren en leeft hij meer dan ooit zoals Th. zegt zonder transcendentie.

Ook de geschokte mens uit de 20e eeuw blijft volharden in zijn ikerichtheid. Hoe zieker hij wordt hoe méér het net als bij echte zieken alles om hem-zelf gaat draaien. Met alle karaktervervorming van dien.

Hoe wij die mens helpen met het Evangelie? Wat onze roeping is tegenover onze medemensen?

Wij helpen niemand als wij ons terugtrekken uit deze kille wereld, in ons eigen bolwerk van onze gemeente! Wij voldoen niet aan onze roeping als wij ons afschermen van de wereld met dikke muren — dat is in het verleden maar al te vaak gedaan. Dat is wel veilig, maar niet moedig. Neen, willen wij echt dienstbaar zijn aan het Evangelie van Christus in onze tijd dan moeten wij de spiegel opheffen. Zelf spiegel zijn voor onze medemens! Dat kan alleen als er geen muren zijn. Het geldt juist van de Nieuwtestamentische gemeente wat wij lezen in Zach. 2:4: Ik zelf zal haar een vurige muur zijn rondom en heerlijkheid binnen in haar. En in 2 Kor. 3:18 zegt Paulus: Wij allen die met een aangezicht waarop geen bedekking is de heerlijkheid des Heeren weerspiegelen veranderen naar Zijn Beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid, immers door de Here, die Geest is.

De moderne mens grijpt naar spiegels. Is er onder de vele spiegels die de samenleving hem aanbiedt, ook deze spiegel te vinden? Van de heerlijkheid van onze Heer. Dat hangt van ons af. Of wij die spiegel willen heffen — de spiegel van de volmaakte wet, de wet der vrijheid (Jac. 1). Ja, meer nog of wij in eigen persoon, de spiegel van Rom. 6, 1 Kor. 13), en in ons samen-zijn die spiegel willen zijn.

Het is niet alleen de vraag of wij de spiegel opheffen. Het is vooral ook de vraag of wij zelf die zijn. In open levende gemeenschappen, in onze buurt, in onze straat, in ons gezin, alles open om er hen die de Here niet kennen, te ontvangen — in studiekringen en onze samenkomsten op zondag — daar moet de spiegel geheven — daar moeten mensen binnen komen — en het verschil voelen tussen de kille wereld na Copernicus, Darwin en Freud en de warmte van het Evangelie van Jezus Christus dat nog steeds dezelfde kracht heeft. Ik denk dat de kerk vandaag moet opereren in kleurrijke kleine bewegelijke en ook naamloze en roemloze cellen van gespreksgroepen en huiskamers — gemeenschappen en bijbelkringen waar de harteklop van de liefde Gods hoorbaar moet worden en voelbaar en zichtbaar, zodat woorden maar vooral ook ogen de heerlijkheid van de Heer weerspiegelen, en zo mensen heenleiden naar hun ware identiteit.

M. DE KLIJN — AMSTERDAM

NES AMMIM — een christelijk experiment in Israël

In Opbouw 19e jaargang no. 6, 7 februari 1975 stond een oproep afgedrukt die vanuit de kibboetz Nes Ammim omstreeks de Kerstdagen '74 verstuurd was naar verschillende kerkgenootschappen in Nederland, alsmede kritisch commentaar van mijn hand bij een verzoek om gemotiveerde en merkbare steun van de achterban, omdat ik van mening was dat Nes Ammim haar bestaansrecht had moeten bekopen met zwijgplicht t.a.v. de Evangelieverkondiging en ik vond dat het Evangelie de doelstelling van Nes Ammim van binnenuit moest openbreken.

Om eventueel tot daadwerkelijke geestelijke en materiële steunverlening over te gaan achtte ik goede informatie over de doelstelling en de concrete projecten van Nes Ammim noodzakelijk. Deze informatie is inmiddels beschikbaar geworden door het verschijnen van een boekje over Nes Ammim van de hand van drs Simon Schoon, de huidige predikant ter plaatse, met de titel die boven dit artikel is vermeld. Volledige redenen, dacht ik, om op de inhoud van dit boekje in te gaan.

—o—

Het meest omstreden punt inzake Nes Ammim is de doelstelling, welke reeds in de naamgeving besloten ligt. Nes Ammim betekent „banier der volken” volgens Jesaja 11:10, waar staat: „En het zal te dien dage geschieden, dat de volken de wortel van Isai zullen zoeken, die zal staan als een banier der volken en zijn rustplaats zal heerlijk zijn.” Zoals vele namen in de Bijbel een dubbele betekenis hebben, namelijk een belofte van God inhouden,

maar ook een verplichting voor de mensen, zo heeft men ook Nes Ammim gezien als een verwijzing naar wat God doet, en tegelijk ook als een opdracht aan mensen om messiaans te leven.

Nes Ammim beschouwt zich als een kleine vertegenwoordiging uit de volken die in Jezus van Nazareth de „wortel van Isai” gevonden hebben, en met verwondering getuige is van Gods teken in de terugkeer van de joden naar het land Israël.

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Bid niet meer

En gij, Jeremia, gaat Jahweh verder, bid niet meer voor dit volk. Blijf niet jammeren en smeken voor hen (vs. 14).

Het komt erop aan duidelijk te zien welk gebed hier bedoeld wordt.

Jeremia bad om afwending van het oordeel over het volk zonder dat er bij het volk sprake was van bekering.

Jeremia kondigde steeds maar weer de verschrikking van het oordeel aan.

En hij vond dat zelf zo erg dat hij zei: HERE, geef ze nog een kans. Laat het oordeel niet doorgaan.

En nu zegt de HERE: Stop met

In feite is hiermee de doelstelling gegeven, want Nes Ammim wordt vooral gemotiveerd vanuit een christelijke solidariteit met het oude volk Israël. De opzichter van Nes Ammim, de overleden dr. Johan Pilon, sprak zelfs van een fundamentele geestelijke eenheid tussen jodendom en christendom. De aanleiding tot deze geestelijke solidariteit moet vooral gezocht worden in de gruwelijke jodenvervolgingen tijdens de tweede wereldoorlog die men in Nes Ammim beschouwt als een collectieve schuld van de christenheid tegenover de joden. Daarom is men niet in 't algemeen solidair met het jodendom, maar ook met de staat Israël in het bijzonder, die immers verklaarbaar is vanuit de genocide. Er speelt nog iets anders mee in de doelstelling van Nes Ammim. Men ziet dat de kerk als vanzelfsprekend de titels en voorrechten van Israël in de geschiedenis heeft overgenomen en zich als het „ware Israël” ging gedragen waarbij niet langer het streven van Paulus, nml. om de joden tot jaloersheid te verwekken (Rom. 11:4), voorop stond maar in het tegendeel verkeerde.

Nes Ammim wil dan ook van een andere mentaliteit getuigenis afleggen en poneert dat de staat Israël recht heeft op historische solidariteit van de kant van de christenen. Wij hebben het recht verspeeld, aldus drs Schoon (pag. 14), om Israël te kapittelen na eeuwen van „christelijk” antisemitisme.

Door uitdrukkelijke solidariteit met het zionistische streven heeft men na jaren strijd tegen de or-

thodox-joodse vrees om door Nes Ammim ofwel bekeerd ofwel vernietigd te worden, bereikt, dat Israël Nes Ammim heeft geaccepteerd, ook al gaan er nog steeds stemmen op die stellen dat de motieven van Nes Ammim beter door individuele christenen werkend in ziekenhuizen of kibboetzm gerealiseerd kunnen worden. Het beste bewijs dat Nes Ammim in Israël geïntegreerd en geaccepteerd is, vormt volgens drs Schoon de opening van het ontmoetingscentrum in september 1975, waaraan door de Israëlsche pers ruime aandacht werd geschonken.

—o—

Dr. Johan Pilon is de geestelijke vader van de solidariteitsgedachte met het volk Israël. Het niet erkennen van dit beginsel herleidde Pilon tot anti-semitisme en hij achtte het onontkoombaar dat men alvorens een dialoog met Israël aan te gaan, zichzelf aan een gewetensonderzoek moest onderwerpen om het verborgen anti-semitisme in onszelf op het spoor te komen.

Ik acht het van belang hier even bij stil te staan omdat met name bij de opening van het ontmoetingscentrum door een van de forumdeelnemers geformuleerd werd dat Nes Ammim voortaan zou kunnen functioneren als missionair gezelschap in omgekeerde richting, gericht naar de christelijke wereld, en deze nieuwe houding van pluriforme aanvaarding uit te dragen.

Nu de acceptatie van Nes Ammim

JEREMIA 11:18—12:6

Schrik van rondom

Toen Jeremia ongeveer 40 jaar oud was, had hij al zo'n 20 jaar geprofeteerd. Al die tijd had hij tegen de stroom in moeten roeien. Die stroom was soms zo krachtig, dat zijn leven zelfs bedreigd werd, toen hij een toespraak hield op het tempelplein (Jer. 7 en 26).

Het bleef niet bij de ene keer. Ook in Anathoth was zijn leven niet veilig. Anathoth was Jeremia's geboorteplaats. Het was een Levietenstad, waar Jeremia's familie woonde. Hij was immers een priesterzoon.

Elke keer als hij in Anathoth kwam merkte hij dat het verzet tegen hem groeide. Eerst merkte hij iets in gesprekken. De volgende fase was, dat de mensen hem begonnen te mijden. En in nog weer een verder stadium begon men hem op straat na te roepen. Blijkbaar gebeurde dat niet alleen door kinderen, zoals indertijd bij Elisa, maar ook door volwassenen, zelfs

dat gebed. Ik heb al zo vaak het oordeel afgewend zonder dat ze zich werkelijk bekeerd hadden. Dat wil ik nu niet meer. Daarom wil ik dat gebed ook niet meer horen.

Voorbede doen voor het welzijn van mensen die zich tegen God verzetten, hoeft op zichzelf nog niet onbijbels te zijn. Maar er kunnen momenten komen, waarop de HERE het niet meer horen wil.

Dat laatste geldt natuurlijk niet voor het gebed dat de Here Jezus ons heeft opgedragen: Bidt voor degenen die u vervolgen (Matth. 5:44). In dat gebed vraag je nl. niet, dat zij als vijanden van het evangelie toch maar in voorspoed mogen leven, maar dat ze Gods genade mogen leren kennen en aanvaarden. En dat is een gebed, dat we altijd mogen bidden en dat we altijd behoren te bidden. Want zelf kunnen we ook alleen maar van die genade leven. Is Christus niet gekomen om te zoeken wat verloren was? Heeft Hij niet voor ons, overtreders, gebeden (Jes. 53:12) en ons, Gods vijanden, met God verzoend (Rom. 5:10)?

door Israël een feit is, fungeert het centrum als het ware als een megafoon om in het christelijke achterland verborgen antisemitisme onder de christenen bloot te leggen, door middel van publiciteit, bijeenkomsten, en cursussen. Natuurlijk accepteert Israël deze solidariteit in dankbaarheid. Want niet alleen identificeert Nes Ammim zich met de joodse partner, luistert men naar hem en leeft men zich in diens gedachtengang in, nee, Nes Ammim gaat verder nml. door op profetische wijze joodse gesecculariseerde jongeren te wijzen op hun jood-zijn. M.a.w. vanuit Nes Ammim worden joodse jongeren gemotiveerd om in Israël te blijven en daar hun bestemming te vinden. Een van de belangrijkste joodse voortrekkers van Nes Ammim Sjilomo Bezek verklaarde dat hij door Nes Ammim pas echt jood was geworden. (pag. 33)

Vele joodse jongeren verklaren geen joden te willen zijn, maar Israëli's. Zij realiseren zich dat zij hun zionistische idealen grotendeels hebben verloren maar niettemin een exclusief joodse staat voor te staan. Zij erkennen het geestelijk vacuüm waarin zij leven temeer daar zij het orthodoxe establishment verafschuwen. Als deze verbitterde jongelui geconfronteerd worden met Nes Ammim zijn zij niet in staat Israël uit het verleden te verstaan, uit het religieuze verlangen naar Zion en uit de demonie van het anti-semitisme. Zij kritiseren Nes Ammim vanwege het schuldcomplex waarmee Israël wordt benaderd (pag. 103).

Deze m.i. gezonde kritiek wordt gelukkig door Nes Ammim erkend en aanvaard.

Nes Ammim gelooft echter in de bestemming van het joodse volk en wijst derhalve joodse jongeren op hun religieuze bestemming omdat God ook vandaag nog de God der geschiedenis is, die handelt in en door zijn volk Israël.

Hoe pijnlijk hier de breuk ligt tussen de doelstelling van Nes Ammim en de houding van „andersdenkende christenen” t.a.v. Israël, blijkt uit een korte passage over het bezoek van een groep Amerikaanse evangelisten voor wie God de „God van de verticale relatie” was en verder niets...: „Als goede Amerikaanse evangelisten waren ze voor honderd procent overtuigd van hun eigen gelijk en er was dan ook geen speld tussen te krijgen.” (pag. 107)

Uit deze korte maar bijtend sarcastische passage blijkt duidelijk dat een werkelijk gesprek vanuit de achterban met Nes Ammim niet mogelijk is, omdat het vertrapte antisemitisme bij andersdenkenden al bij voorbaat vaststaat. „Nes Ammim heeft een heel moeilijke taak in het overtuigen van de joden hier van een nieuwe eerlijke houding van begrip en goede wil jegens het joodse volk, waarbij men zich richt tegen de onkunde en het zendingswerk.” Zo duidelijk formuleert Nes Ammim hier de kloof: zendingswerk wordt als een stuk onkunde voorgesteld.

—o—

Gebeurt er dan niets positiefs in Nes Ammim? Is het schuldcomplex dan geheel uit de lucht gegrepen of inmiddels toe aan verjaring?

Erg veel positiefs zie ik in Nes Ammim inderdaad niet gebeuren. De commentaren in het boekje van diverse vrijwilligers en permanente bewoners konden mij in hun vrijblijvende argeloosheid niet overtuigen.

Het positieve dat ik in Nes Ammim zie ligt uitsluitend in de dienst der verzoening, de bereidheid om te luisteren, om de ander de gelegenheid te geven zijn problemen en frustraties uit te spreken. In dit opzicht wordt men in Nes Ammim steeds weer op zichzelf teruggeworpen. Men leeft er onbeschermd, zonder geïnstitutionaliseerde tradities vanuit de hoop en met de verantwoordelijkheid om deze hoop in de wereld van gesecculariseerde, identiteitsloze joden en ontheemde christen- arabieren uit te dragen. Het blijkt voor Israëli's die Nes Ammim bezoeken steeds weer verademend wanneer zij in hun worsteling om de vraag van hun identiteit, hier terecht kunnen en dat er naar hen geluisterd wordt. Alleen: er vindt geen religieuze confrontatie plaats met de levende God in de gestalte van Jezus Christus en daarom is het feit dat Nes Ammim laat zien dat er nog andere waarden zijn dan materialisme, egoïsme en haat eigenlijk vrij pover.

Is de situatie niet deze, dat Nes Ammim in dit diakonaat aan Israël — want zending bedrijven wil men immers niet — de taak waarop men zelf zit heeft door-

gezaagd doordat men het offer van de Here Jezus heeft ingeruild voor een vergaande identificatie met het jodendom en de daarbij behorende liturgie, feestdagen etc.? De gehele beleving van het christelijk geloof wordt zo verjoodst, de benadering van joden is — ondanks het beweerde tegendeel — zo onkritisch solidair, dat ik vermoed dat de christenen in Nes Ammim door Israël van hun minderwaardigheidsgevoelens worden afgeholpen, om vervolgens de christenen in de thuislanden deze onkritische houding aan te praten.

Het is zoals een bewoonster van Nes Ammim dan ook zegt: „Ik vind het heel belangrijk dat wij zendelingen worden voor onze thuislanden, want ik ben tot de ontdekking gekomen dat het christendom het jodendom erg hard nodig heeft.”

Men kan trachten elkaar als menselijk individu te accepteren en daarin zelfs slagen. Een diepere band van genegenheid ontstaat alleen daar, waar men elkaar in de Here Jezus Christus lief heeft gekregen, want in Christus is noch Jood, noch Griek.

—o—

Het boekje „Nes Ammim — Een christelijk experiment in Israël” is verschenen in 1976 bij uitgeverij Zomer & Keuning te Wageningen. Het telt 142 pagina's en 28 foto's.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

„Schrik-van-rondom” ook weer. Het is niet onmogelijk, dat men in Anathoth Jeremia deze scheldnaam achterna geschreeuwd heeft.

Familie

Zelfs Jeremia's eigen broers deden daaraan mee (12 : 6). Jeremia had daar zelf trouwens geen flauw idee van. Als hij in het huis van zijn vader kwam, waren ze de vriendelijkheid zelf. Het was voor hem een verademing thuis te zijn. Natuurlijk voelde hij de sfeer van verzet en vijandigheid in het dorp wel aan. Maar als hij dan bij zijn broers thuis kwam, voelde hij zich ontspannen. Hier kon hij tenminste zichzelf zijn en open praten. Maar de HERE zegt: Vergis je niet, Jeremia. Zelfs je broers schreeuwen je na. Vertrouw hen niet.

Dat was voor Jeremia geen aangename onthulling. En waar kwam dat nu vandaag? Waarom riepen zijn broers hem op straat na? Laggen ze elkaar niet? Was Jeremia het zwarte schaap in het gezin, op wie ze altijd iets hadden aan te

merken? Zulke dingen komen voor, nietwaar?

Maar toch was dat de oorzaak niet. Er was geen persoonlijke controverse tussen Jeremia en zijn broers. Het zat niet op karaktereigenschappen vast. Er was sprake van verzet tegen het Woord van God dat Jeremia doorgaf. Niet de persoon van Jeremia, maar de boodschap die hij bracht, joeg hen tegen hem in het harnas. Bij de broers en familieleden van Jeremia was dezelfde instelling als bij het volk in zijn geheel. Ze wilden niets weten van de perdiking van Jeremia. Ze wilden hun zonde en afval van Jahweh niet erkennen. Daarom kregen ze een hekel aan de man die daar telkens weer op hamerde.

Vervreemding

Zo raakte Jeremia steeds meer vervreemd van zijn volksgenoten en dorpsgenoten en zelfs van zijn familie. Eigenlijk komt die vervreemding er altijd tussen mensen die het evangelie willen aanvaarden en ernaar willen leven en hen die

dat niet willen. Dat is iets dat je b.v. ervaart op het zendingsveld. Daar kun je die vervreemding zo maar proeven, als iemand uit een heidens gezin tot geloof komt en dat geloof ook daadwerkelijk gaat beleven.

Dat laatste hoort er natuurlijk wel bij. Als iemand zegt tot geloof gekomen te zijn, maar zijn leven ondergaat geen enkele wijziging, dan is er van vervreemding geen sprake. Maar wanneer Christus zijn leven werkelijk gaat beheersen, komt er onherroepelijk een stuk vervreemding ten opzichte van hen die Christus niet aanvaarden. Een vervreemding die gelukkig niet altijd, maar soms toch wel, leidt tot regelrechte vijandschap. Christus heeft daar trouwens zelf op gewezen. Een broer zal zijn broer overleveren ten dode en een vader zijn kind. Kinderen zullen opstaan tegen hun ouders en hen ter dood brengen. En gij zult door allen gehaat worden om mijns Naams wil. Zo hoog kan de vervreemding oplopen.

door zijn eigen broers en familieleden (12 : 6). Het gebeurde op zo'n manier, dat Jeremia het wel hoorde (luidkeels!), maar er niet achter kon komen wie het deden. Wat men hem achterna riep, wordt hier niet gezegd. Maar uit 20 : 10 blijkt, dat Jeremia in de wandeling een soort scheldnaam gekregen had: schrik-van-rondom. Dat zijn woorden die in zijn oordeelsprediking nogal eens voorkomen (vgl. : 25; 20 : 3; 45 : 5; 49 : 29). De volksmond grijpt zulke kernwoorden vaak aan en maakt er dan een bijnaam van voor degene die ze gebruikt. Zo was het ook bij Jeremia gegaan. Schrik-van-rondom, dat werd zijn scheldnaam. Als de mensen hem zagen lopen, zeiden ze tegen elkaar: Daar heb je

C. VEENHOF — KAMPEN

Na de verkiezingen

De verkiezingen zijn echter de rug. We kunnen natuurlijk een vloed van commentaren daarover tegemoet zien. En iedere partij heeft wel „iets” om toch tevreden over te zijn. Ook al was het verlies groot.

Het leek me goed toe juist nu enkele feiten te noemen die het gezicht van ons volk kenmerken. Ik heb de berichten daarover geplukt uit de kranten die mij dezer dagen onder ogen kwamen.

■ meer macht

De heer Den Uyl verklaarde in een vergadering te Hilversum: „Als de PvdA in het nieuwe kabinet meeregeert, zullen de progressieven speciale belangstelling hebben voor de portefeuilles in de sociaal-economische financiële driehoek, binnenlandse zaken en justitie”. Dit zei minister-president Den Uyl donderdag in het AVRO-radioprogramma „op het einde van de rit”. Den Uyl verklaarde dat de progressieven in de afgelopen vier jaren te zwak vertegenwoordigd waren in de oude bestuurlijke departementen en in de sociaal-economische driehoek. Het ligt voor de hand dat hierin verandering zou moeten komen. De toekomstige regeringspartners van Den Uyl weten door deze mededeling wat ze kunnen verwachten.

■ Vondeling-Van Agt

In het Friesch Dagblad stond het volgende berichtje:

In Hervormd Nederland van 14 mei jl. heeft de heer Henk van Hoorn, een van de drie redacteurs van Den Haag Vandaag, en dus in dienst van de NOS, iets over Kamervoorzitter Vondeling gezegd.

Nl. letterlijk het volgende: Vondeling heeft een grote fout gemaakt door anoniem Van Agt aan te vallen in het NRC-Handelsblad onder het pseudoniem Ed Reveil en vervolgens door leugens te proberen, daar onderuit te komen. Als hij dat eerlijk gezegd had, was het met een sisser afgelopen. Hij heeft er verkeerd aan gedaan door in eerste instantie te ontkennen en toen moest hij volhouden...

Intussen heeft de heer Vondeling opnieuw ontkenend, de schrijver van het kwalijke stuk te zijn. Hij heeft het daarbij niet gelaten. Als de vermoedelijke schrijver heeft hij aangewezen de heer Tom Plancken, de eerste redacteur van Den Haag Vandaag.

Het wordt nu niet alleen interessant, het wordt ook griezelig. En ons dunkt, dat de Tweede Kamer er recht op heeft te weten, wie er liegen binnen 'dit Huis'.

■ „gebrek aan moed”

„Het kabinet vertoont een gebrek aan moed. Het durft de laatste gegevens van het Centraal Plan Bureau over de verwachtingen ten aanzien van onze economie niet te publiceren. Op basis daarvan kan men namelijk concluderen dat het streven van het kabinet: 125.000 werklozen in 1980, onhaalbaar is. Het zullen er eerder 250.000 worden.”

P. C. VAN WIJK — ZALTBOMMEL

Terloops...

Vernieuwing moet doorgaan¹⁾

Voor veel christenen zijn de woorden van de Here Jezus over de door Hem gebrachte en gevraagde vernieuwing niet meer geweest dan een ideaal. En met dat ideaal zijn ze de kloosters ingegaan, hebben ze zich afgezonderd van de wereld en hebben ze gebeden...

Ze vergaten dat het „nieuwe verbond” in deze wereld zichtbaar moet worden in en door Gods kinderen.

Vandaag lopen de kloosters leeg, maar wordt er ook niet meer gebeden.

Idealen verdwijnen nu eenmaal, soms na lange, soms na korte tijd.

Nieuwheid als opgave

Christus maakt (tegenwoordige tijd; vandaag!) alle dingen nieuw. Dat betekent dat van dat nieuwe in de gemeente van Christus iets te zien moet zijn.

Maar die gemeente is in de loop van de jaren ouder geworden. In twintig eeuwen is ze niet onveranderd gebleven.

Er zijn ervaringen opgedaan en vanuit die ervaringen zijn een aantal dingen gegroeid, zijn er tridaties gevormd, heeft men

¹⁾ Vervolg op „Een nieuw verbond”.

■ adviseurs, adviseurs!

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid heeft een ontstellende wilddgroei in het aantal niet-ambtelijke adviesorganen van de overheid gesignaleerd. Er bestaan niet minder dan 400 permanente adviescommissies met zo'n 9000 leden (feitelijk zijn het er 16000 want velen zitten in meer dan één commissie) die zich laten bijstaan door een secretariats-staf van 4000 personen. Ruim de helft van deze commissies heeft al in geen jaren een advies uitgebracht. Een ervan heeft de onzinnige taak de minister van advies te dienen omtrent „aard en karakter van gebouwen voor het houden van openbare bezinningsbijeenkomsten.”

■ mensenrechten

De socialistische partijen geven globaal genomen hoog op van de „mensenrechten”. Ze toornen heftig tegen de aanranding ervan — in bepaalde landen! Onlangs wa-

ren de kopstukken van West-europese socialistische partijen bijeen. Over die samenkomst las ik het volgende bericht:

„De Westeuropese socialistische partijen zijn niet bereid om op de komende toetsingconferentie van Belgrado de kwestie van de naleving der mensenrechten in de communistische landen zodanig scherp te stellen dat daardoor de gehele ontspanningspolitiek op de tocht komt te staan. Dit is de voornaamste conclusie van de tweedaagse conferentie van de socialistische partijleiders die onlangs in het Marriott-hotel in Amsterdam werd gehouden.”

En dit is nu net precies wat de „communistische landen” van hen begeren!

■ inflatie

Volgens het C(entraal) B(ureau voor) S(tatistiek) is de stand van zaken aldus: Als men de koopkracht van de gulden aan het begin van deze eeuw stelt op 100, was die in 1910 gedaald tot 83,

getracht aan de door Christus geboden vernieuwing gestalte te geven.

Het nieuwe is vastgelegd in besluiten, in uitspraken, in belijdenissen.

Men heeft van het „nieuwe” gesproken tot hen die aan het „oude” hingen.

En dat was allemaal goed.

Maar tevens is het nieuwe iets vaststaands geworden, het nieuwe heeft voor velen iets onveranderlijks gekregen. En daarmee is het nieuwe dat Christus gebracht heeft voor velen niet meer dan een gegeven in plaats van een opdracht. Zo is het nieuwe oud geworden.

Niet stilstaan

Gods gemeente is in de loop der tijd gaan stilstaan, kláár met het nieuwe.

De drie formulieren van enigheid — voor Gods kinderen in de 16e en 17e eeuw een stuk levend belijden — zijn voor velen vandaag niet meer dan een verworven bezit, meer geprezen dan gelezen.

We zijn met ons belijden stil gaan staan, alsof de vragen van vandaag dezelfde zijn als driehonderd jaar geleden.

Maar het „nieuwe verbond” is nooit klaar, is nooit af. Omdat Christus verder werkt, moeten wij niet gaan stilstaan maar ook dóórwerken.

De gemeente van God moet aan het nieuwe blijven werken.

De gelovigen moeten blijven geloven dat Gods Geest niet maar gewerkt heeft, maar nog werkt. Vernieuwing in en door Christus is niet rusten-in-wat-tot-stand-

gekomen-is, máár werken-aan-iets-dat-elke-dag-nog-tot-stand-komt!

Gods Geest werkt vandaag.

Dat betekent, dat gewoonten, dingen die in het verleden tot stand kwamen, moeten worden getoetst in het licht van wat God in onze tijd vraagt en niet andersom. Het betekent, dat het heden niet mag worden ondergeschikt gemaakt aan het verleden, dat onze houding vandaag niet alleen mag worden bepaald door besluiten van toen.

Dát is nu juist het rijke van het woord van God, dat het oud is maar ook nog jong is, dat het jong is en nooit oud wordt.

Zoals Christus tijdens Zijn verblijf op aarde een nieuwe toepassing geeft aan oude geboden, zo moet de gemeente van vandaag „nieuwe en oude dingen” uit de schat te voorschijn halen (Matth. 13: 52).

Nieuwe en oude...

Misschien heeft het ons iets te zeggen, dat „nieuwe” het eerst wordt genoemd.

In deze tijd

Wie zó in deze tijd wil leven, heeft elke dag volop werk.

Hij is dan niet klaar met het uit het hoofd leren van regels en regeltjes.

Hij is evenmin klaar met het uit het hoofd kennen van de drie belijdenisschriften.

Wie zó leeft, zal zich misschien vaak onzeker voelen, zal vaak twijfels hebben.

Maar uit die alle helpt hem God. Door Zijn Geest.

De Geest van de vernieuwing!

in 1920 tot 43, in 1930 klom die tot 61, in 1940 tot 62, in 1950 was die weer gedaald tot 30, in 1960 tot 22, in 1970 tot 14, in 1975 tot 10! De gevolgen van deze inflatie zijn niet alleen economisch maar vooral ook moreel funest. Er ontstaat daardoor immers vooreerst een verwoestende spiraal van hogere prijzen, hogere lonen, nog hogere prijzen nog hogere lonen enz. Maar ook neemt de zucht om zich in schulden te steken voor allerlei luxe-goederen toe. Die schuld wordt dank zij de inflatie elk jaar automatisch minder! Maar daartegenover staat dat de spaargelden en de niet waardevaste inkomens elk jaar automatisch minder worden. En, bovenal: de inflatie leidt tot jaarlijkse arbeidsconflicten met het risico van de de economie verwoestende en de intermenselijke verhoudingen verstorende stakingen.

Dr W. Drees Sr., „Vader Drees”, zei ervan: „Een kabinet dat in vier jaar tijd kans ziet om de overheidsuitgaven te verdubbelen en het gat in de begroting aanzienlijk te laten groeien moet de verantwoordelijkheid voor inflatie en werkeloosheid op zich nemen.”

■ criminaliteit

Het aantal misdrijven dat in 1976 bij de politie bekend werd was ongeveer *driemaal* zo groot als dat van 1965. In 1965 was het misdrijfcijfer 18% per duizend inwoners in 1976 40%. Volgens de politieautoriteiten is de voortdurende stijging van de criminaliteit angstaanjagend. Als die zo door gaat begint het wat die betreft hier op Amerika te lijken waar elk uur een paar moorden worden gepleegd of zware gevallen bij de politie worden gemeld. In Amsterdam moest men zelfs tot bewaking van trams en bussen overgaan.

In een dagblad las men onlangs: „Zakkenrollers, steekpartijen, homofiele prostitutie, drugshandel is dagelijks nieuws in, op en rond het Centraal Station in Amsterdam.” En de politie kan en wil er weinig aan doen omdat de verantwoordelijke autoriteiten niet achter hen staan. Als de politieagenten fors optreden „laten” de autoriteiten hen „vallen”. Prof. Duisterwinkel, hoogleraar in het strafrecht, eenmaal zelf een politiefunktionaris, schetste daarvan onlangs een ontstellend beeld.

De officier van Justitie van 's-Hertogenbosch verklaarde eind februari: „De vloed van criminaliteit die in deze streek woedt is haast niet meer in te dammen. Wij staan vrijwel met de rug tegen de muur. Er wordt door de onafzienbare serie kraken en roverijen een ware terreur uitgeoefend. Het einde is nog lang niet in het zicht. Terwijl u als rechter deze verdachten berecht, zijn hun vrienden en medeplichtigen al weer op pad gegaan. Men zit zijn

straf uit en zet dan doodgemoedereerd zijn roverscarrière voort.”

■ geldbesteding

De bestedingsmogelijkheden van de nederlandse gezinnen zijn in de laatste jaren steeds gestegen. In 1935 werd 40% van de inkomsten besteed voor aankoop van levensmiddelen. In 1975 was dat nog maar 20%. In Azië en Afrika is dat meer dan 50%. Er is in Nederland gaandeweg meer geld vrijgemaakt voor de aankoop van luxe of duurere consumptie-artikelen. Ten behoeve van de aankoop van auto's, nieuwe keukens, wascombinaties, t.v.-apparaten staken de Nederlanders zich voor 5,32 miljard gulden in de schulden. In 1975 was dat 4,19 miljard. Het genoemde bedrag is evenwel niet volledig. De afbetaling via postorderbedrijven wordt geschat op 500 miljoen en via de detailhandel ook een 500 miljoen. In het jaar 1976 werden door Nederlanders o.a. een half miljoen auto's gekocht. En men verwacht dat dat in dit jaar ook het geval zal zijn.

■ gokken

In 1976 hebben de Nederlanders bij de verschillende loterijen — Staatsloterij, lotto, toto, Algemene Loterij Nederland (giroloterij) en op de renbaan in totaal voor meer dan 800 miljoen gulden vergokt. Alleen van de Staatsloterij werd voor meer dan 500 miljoen aan loten verkocht. Van dit bedrag werd 70% aan prijzen uitgekeerd. De rest kwam, uiteraard met aftrek der kosten in de Schatkist. De goklust van de Nederlanders is „conjunctuurgevoelig” verklaarde de directeur van de Staatsloterij P. G. van Essen. „Hebben de mensen het goed, dan gokken ze meer.”

■ porno-commercie

In ons land bloeit de porno-commercie in sexclubs — alias bordelen — en in pornolectuur ongevoel welig. Deze commercie is een van de meest vulgaire vormen van „kapitalistische bedrijfsvoering”. Ook een van de hardste en wredeste. Men zou verwachten dat vooral de zgn. progressieve partijen zich met kracht tegen deze etterende zweer van het „kapitalisme” zouden verzetten. Bovenal de strijders voor de „emancipatie der vrouw”. En dat men maatregelen die ten doel hebben de bevolking tegen deze smerigheid te beschermen zou toejuichen. Niets is minder waar. De VARA b.v. trakteerde haar televisiekijkers op een uitzending waarin men een aantal malen Van Agt op het scherm liet verschijnen die zich tegen deze rottiigheid keerde. Dit optreden van Van Agt werd evenwel afgewisseld met fragmenten van harde pornofilms. En het sarcastische commentaar daarbij was gelar-

deerd met een hoeveelheid vloeken. De VVD keert zich wat „netter” tegen een anti-porno-activiteit. Zij noemt die „bevoogding” van de mensen.

■ klassenstrijd

De heer Hordijk, algemeen secretaris van het CNV verklaarde dat de klassenstrijd nog springlewend is. Hij zei letterlijk: „We leven in een spanningsveld tussen arbeid en kapitaal, tussen werkgevers en werknemers. Na een naoorlogse periode van een zekere sociale rust volgde in de jaren 60 een proces van radicalisering, ingezet door de studenten op de universiteiten. Dat had ook sociale en maatschappelijke consequenties. Het houdt momenteel ook verband met het ideologisch denken dat gekenmerkt wordt door macht: wie het voor het zeggen heeft de werkgever of de werknemer.”

En in een andere krant las men dit: „De vakbondsleden zijn al maanden en maanden lang door harde woorden van bestuurders in de vakbondspers voor de laatste (staking) opgewarmd.

De speciale actiekrant van de Industriebonden NNV en NKV zegt het bombastisch zo: „Het wordt oorlog. Nog lang niet iedereen lijkt het in volle omvang te bevatten, maar Nederland koerst af op wat één van de grootste arbeidsgeschillen in zijn geschiedenis lijkt te worden. De inzet in dat geschil: het behoud van de koopkracht van de werknemers door een systeem van prijscompensatie controle door de werknemers op de investeringen. Een loonsverbetering. Een garantie dat meer winst omgezet zal worden in meer werk. Maar daar bovenuit is het enorme conflict dat op uitbarsten staat: een *bikkelharde strijd om de macht*.” En dan volgen de dreigende slotzinnen: „De werkgevers willen oorlog. Ze zullen hem krijgen.”

■ faillissementen

Volgens voorlopige cijfers van het CBS zijn in het tweede kwartaal van dit jaar 881 faillissementen uitgesproken. Dat is 11 procent meer dan in het tweede kwartaal van het vorig jaar (801).

■ drugverslaving

Het aantal van de drugverslaafden in ons land loopt in de duizenden. Het preciese aantal kan niet worden nagegaan. Wel zijn er gegevens omtrent hen die in psychiatrische inrichtingen werden opgenomen. Het aantal personen, die als drugverslaafden in deze ziekenhuizen werd opgenomen, steeg van 1970 tot 1974 van 167 tot 586, nl. wat de mannen betreft van 167 tot 439 en wat de vrouwen aangaat van 114 tot 147. Bij de mannen neemt dus het kwaad blijkbaar veel sneller toe dan bij de vrouwen.

■ drank

Nederlanders dronken gemiddeld per jaar per persoon 87 liter bier en plm. 10 liter wijn en sterke drank. Er zijn tienduizenden alcoholisten. In de krant las men dezer dagen: „De politie is bijzonder verontrust over de grote stijging van het aantal Nederlanders dat met te veel drank op gaat autorijden.

In de eerste helft van dit jaar werden 3.000 processen-verbaal voor het rijden onder invloed van sterke drang méér opgemaakt dan in dezelfde periode van 1975. Dit blijkt uit recente cijfers over de opgemaakte processen-verbaal van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).”

■ echtscheidingen

Een krantenbericht luidt als volgt: „De kans op een echtscheiding is het grootst bij die echtparen, die heel jong (beneden de twintig) of op wat oudere leeftijd (boven de dertig) trouwen, die in een grote stad wonen, die een groot verschil in leeftijd tussen de twee partners vertonen en die een onderling verschil in godsdienst hebben.

Dit blijkt uit nieuwe cijfers, vermeld in het rapport „Echtscheidingen in Nederland van 1900 tot 1974” van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

In het totaal scheidden er in 1974 in ons land ongeveer twintigduizend echtparen (tegen honderdduizend nieuwe huwelijken, die in dat jaar werden gesloten). Sinds 1900, toen er zo'n kleine negenhonderd echtparen per jaar echtscheiding aanvroegen en kregen is dit aantal 22 keer zo groot geworden, terwijl de bevolking in die tijd meer dan twee en een half keer zo groot werd (van vijf- tot ruim 13,5 miljoen inwoners).”

■ „hoffelijkheid”

Ik wil eindigen met het volgende: Prins Bernhard had de „Rooie-vrouwen-beweging” in Nederland met andere organisaties uitgenodigd steun te verlenen aan een actie ten bate van het „Wereld Natuurfonds”. Hij ontving het volgende hoffelijke antwoord:

„Geachte Heer, Uw verzoek om aanwezigheid van een vertegenwoordigster van de rooie vrouwen in de PvdA op een bijeenkomst ten behoeve van het Wereld Natuurfonds, verbaast ons. Onze organisatie immers heeft zich nimmer beziggehouden met het Wereld Natuurfonds en het ligt ook niet in de lijn der verwachting dat wij dat zullen gaan doen.

Wij werken met vrouwen, niet met beesten. Bovendien menen wij dat het onjuist is voor welk doel dan ook, een beroep te blijven doen op de vrijwillige onbetaalde arbeid van vrouwen. De rooie vrouwen willen van uw uitnodiging dan ook geen gebruik maken.”

Wat deze dames schrijven is echt socialistisch. Voor geen enkele onbetaalde arbeid moet men een beroep op haar doen! Als ze een actie voor een goed doel willen ontketenen gaan ze eerst naar het ministerie voor CRM om een subsidie!

Overigens: de Rooie vrouwen zijn wel zéér milieu-bewust — dat wel!

★ ★ ★

Het spreekt van zelf dat achter dit alles een bepaalde levens- en wereldbeschouwing schuilt.

Wie daarover meer wil weten leze het magistrale werk van Dr W. Aalders „Theocratie of Ideologie.”

We hopen daarop nog terug te komen.

Kerknieuws

Aangenomen het beroep naar Vlaardingen: kand. A. M. v. Leeuwen te Utrecht.

Oegstgeest — De eerstvolgende regiovergadering zal door de kerk te Oegstgeest worden samengeroepen op 15-9-77. Op deze vergadering zal de kerkeraad zijn standpunt inzake toelating van de vrouw tot het diakenambt aan de regio-kerken voorleggen.

Christelijk Gereformeerde Kerken — In aansluiting aan de berichtgeving in een vorig nummer van ons blad betreffende het feit, dat de Part. Synode van het Oosten een instructie van de klassis Utrecht, waarin om een uitspraak gevraagd werd aangaande het gevoelen van Prof. dr B. J. Oosterhoff inzake Genesis 2 en 3, verworpen heeft, lijkt het ons gewenst iets mee te delen over de motivatie voor dit besluit. Uit het genoemde verslag blijkt, dat twee curatoren ter vergadering verklaarden, dat het curatorium tot de konklusie is gekomen: Bedoeld gevoelen is niet in strijd met Schrift en belijdenis. Dit wil echter nog niet zeggen, dat men genoemd gevoelen van de Hoogleraar in de O.T.vakken deelt. Er is een theologisch, maar geen konfessioneel verschil. Laten we oppassen, dat we niet gaan vechten tegen een karikatuur. Voorts heeft ter vergadering de curator, Ds J. Brons van Veenendaal, t.a.v. de kwestie erfschuld-erfsmet gewaarschuwd tegen een onjuiste weergave van dr Oosterhoffs standpunt. Er is geen sprake van, dat hij op enigerlei wijze afbreuk doet aan de totale verdorvenheid van de mens en het schuld-karakter van de zonde.

ADRESSEN

Alkmaar — Scriba van de kerk te Alkmaar is thans: A. Verbokkem, Ceresstr. 23, Alkmaar, tel. 072-123957.

Barendrecht — Scriba van de kerk te Barendrecht is thans: Jac. Wesdijk, Binnenlandse Baan 36, Barendrecht, tel. 01806-2268.

Nieuws uit breder kring

Vakantiekirk in het Berner Oberland (Zwitserland)

Kerkdiensten voor Nederlandse vakantiegangers: zondag 19 juni t.m. zondag 3 juli in de kerk van Unterseen (Interlaken) en zondag 10 juli t.m. zondag 7 augustus in de Schlosskirche te Interlaken; steeds om 18.00 uur. Inl. Ds J. C. Remijn, Schloss, Postfach 11, 3800 Unterseen, tel. 036-222000.

Bijbelcursus voor buitenkerkelijken

Van vrijgemaakte gereformeerde zijde (binnen verband) staat dit najaar een groots opgezette bijbelcursus, gericht op buitenkerkelijken. Door middel van pagina-grote advertenties in landelijke dagbladen zal de aandacht op deze cursus worden gevestigd.

Verwacht wordt, dat de advertentiecampagne vijftienduizend reacties kan opleveren. Twaalf predikanten zijn bezig de cursus, die uit 24 lessen zal bestaan, voor te bereiden. Er wordt een organisatie opgebouwd om de cursisten te begeleiden en tenslotte persoonlijk te bezoeken. Dat laatste zal door de plaatselijke evangelisatiecommissies gebeuren en pas wanneer de wens daartoe duidelijk door de cursist kenbaar is gemaakt.

Reformatorisch overleg in België

Antwerpen — Vertegenwoordigers van de gereformeerde kerken (vrijgemaakt binnen verband), de christelijke gereformeerde kerken en de gereformeerde gemeenten hebben op een vergadering in Antwerpen overeenstemming bereikt inzake terreinafbakening van hun evangelisatiewerk in de Belgische provincies West- en Oost-Vlaanderen en Antwerpen.

Zij waren het er ook over eens, dat een grotere inzet in België van kerken met gereformeerde belijdenis wenselijk is. Waarnemers van de Gereformeerde Bond namen met het oog hierop aan de besprekingen deel. De vergadering sprak haar grote waardering uit voor de evan-

gelisatiearbeid van kerken en gemeenschappen met een baptistische of vrij evangelische signatuur en zal dan ook inzake de terreinafbakening contact opnemen met het bestuur van de Belgische Evangelische Zending.

(Beide bovenstaande berichten ontleenden wij aan het dagblad „Trouw“.)

EO-Landdag — Zaterdag 11 juni a.s. houdt de Evangelische Omroep in de Irenhal van het Jaarbeurscomplex te Utrecht zijn jaarlijkse landdag. Vorig jaar werd deze manifestatie door circa 18.000 mensen bezocht. Het wordt ook dit jaar weer een dag voor het hele gezin, een echte „feestdag”. Ditmaal staat de EO-landdag in het teken van het 10-jarig bestaan van de EO, met als centraal thema: Jezus zegt: „Ik ben de weg en de waarheid en het leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij” (Joh. 14:6).

Enkele prominente sprekers zullen dit thema in de loop van de dag belichten, namelijk ds W. Glashouwer, voorzitter van de EO, drs G. v. d. End, hervormd predikant te Papendrecht, en de heer D. Jan Bruijn, bestuurslid van de EO.

Er is een grote variatie aan muzikale bijdragen. De EO heeft de gezamenlijke Noordveluwe mannenkoren (met in totaal 600 leden) bereid gevonden aan de landdag mee te werken onder leiding van Anton Kroek. Hun geluid wordt aangevuld door de stemmen van het grote meisjeskoor „Magnificat” uit Hoogeveen — een unieke combinatie. Ook de bekende groep „Burning Candles” uit Zwolle (reeds te zien in het allereerste EO-programma) is van de partij. Als soliste treedt op de bekende alt Reinat Heemskerk, terwijl de koor- en samenzang op het orgel zal worden begeleid door Jan van Weelden.

Voor de ongetwijfeld duizenden kinderen op de EO-landdag is er in de Bernhardal van het Jaarbeurscomplex een speciaal programma, dat ook ditmaal onder de bezielende leiding zal staan van Aad en Coby van der Sande en hun enkele honderden medewerk(st)ers.

De landdag begint om 10.30 uur en is om circa 16.00 geëindigd. De toegang is gratis.

De bus voor l'Abri

We zijn er! Het vierde wiel, de motor, en alles wat er op en er aan hoort! In één week bracht U f 2.000,— bij elkaar. Dat wil zeggen dat u tegelijk ook maar van de eerste in de vierde versnelling geschoten bent. We verantwoorden de volgende giften: KvW te A 15,—, KM dZ te A 50,—, KPL te A 20,—, JdV te A 10,—, JvS te K 100,—, AJS te Z 10,—, BvS te 'sG 50,—, JB te 'sG 25,—, NN te A 100,—, HPT te Z 50,—, Kvd V te P 25,—, WK te A 25,—, GP te L 100,—, GF te K 25,—, AP te U 50,—, GH te G 20,—, HJN te IJ 250,—, JD te GA 10,—, DV te S 25,—, CK te K 100,—, TvD te R 25,—, MvS te A 50,—, L te B&D 100,—, AK te E 35,—, JvK te R 200,—, SB te Z 100,—, AB te E 25,—, JvV te C 100,—, PH te A 25,—, JvO te dB 100,—, CJK te Z 50,—, GvD te R 25,—, HM te R 25,—, JB te R 25,—, WvE te R 10,—, KvdH te B 35,—, ES te S 10,—. Totaal precies f 2.000,—. Laatste verantwoording was f 3.328,50. Eindbedrag nu f 5.328,50. Samen met nog toegezegde bedragen komen we dan op f 6.000,—. Volgende week hopen we onze laatste verantwoording te geven en daarmee onze korte actie te besluiten. Alle gevers en geefsters onze heel hartelijke dank.

G. v. d. Brink, Schiebroek
J. v. Veelen, Capelle a/d IJssel

Te huur

van 24-6 tot 16-7
onze

RIANTE WONING

Prachtig gelegen bij bos.
Omgeving Eindhoven.
Voor 6 personen.

Telefoon 04990-3599.

ONZE STICHTING MAAKT GEEN WINST

Ze is een Stichting, welke de gemeenschap wil dienen en het algemeen belang bij haar maatschappelijk streven als uitgangspunt neemt.

Een zestig jaar ervaring stelt haar in staat u een compleet pakket verzekeringen aan te bieden, met als sterkste troef haar lage premies, die gedurende de gehele looptijd onveranderd blijven.

Tevens verzorgt zij begrafenissen (ook voor nietverzekerden.)

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot haar kantoor Enschede, Haaksbergerstraat 231 hoek Getfertsingel, telefoon 053-31 95 35 - 32 36 93.

Kantooruren 8.30-12.30 - 13.30-17.00 uur.

STICHTING VERENIGDE UITVAARTFONDSEN IN NEDERLAND

Redactieleden:

Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds O. Mooiweer; Ds E. R. Postma; Ds H. Smit

Adres van de Redactie:

K. Muller, H. Pootlaan 242, Alkmaar, tel. 072-116767

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volkparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Merelhoven 273, Capelle a/d IJssel, tel. 010-504178

Abonnementsprijs:

f 35,— per jaar of f 18,50 per halfjaar.

Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost. Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.